

**INNOVATIVE FORMS AND METHODS IN PRIMARY READING
LESSONS**

Djamalitdinova Farangiz Nosirjon qizi

Master's student of Chirchik State Pedagogical University

Kuchkinov Abdumalik Yuldashovich

Chirchik State Pedagogical University Ph.D., Associate Professor.

ANNOTATION

This article analyzes the theoretical and practical aspects of using innovative forms and methods in reading lessons for primary school students. The role and importance of modern pedagogical technologies in improving the quality of education, increasing the activity of students and forming their independent learning skills are highlighted. The impact of the used innovative forms and methods on the development of reading literacy, speech culture, and creative potential of students is shown through practical examples. The results of the study are aimed at providing methodological recommendations for primary school teachers. The article will be useful for researchers, masters and primary school teachers in the field of pedagogy.

Keywords: primary school, reading lesson, innovative technologies, game technologies, ICT, problem-based learning, collaborative learning, differentiated approach, reading literacy.

BOSHLANG‘ICH SINF O‘QISH DARSLARIDA INNOVATSION

SHAKLLAR VA USULLAR

Djamalitdinova Farangiz Nosirjon qizi

Chirchiq Davlat Pedagogika Universiteti magistranti

Kuchkinov Abdumalik Yuldashovich

Chirchiq Davlat Pedagogika Universiteti p.f.f.d,dotsent.

ANNOTATSIYA

Ushbu maqola boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'qish darslarida innovatsion shakllar va usullardan foydalanishning nazariy va amaliy jihatlarini tahlil qiladi. Ta'lim sifatini oshirish, o'quvchilarning faolligini ko'tarish va ularda mustaqil o'rganish ko'nikmalarini shakllantirish maqsadida zamonaviy pedagogik texnologiyalarning o'rni va ahamiyati yoritib berilgan. Qo'llanilgan innovatsion shakllar va usullarning o'quvchilarning o'qish savodxonligi, nutq madaniyati, ijodiy salohiyatini rivojlantirishga ta'siri amaliy misollar orqali ko'rsatilgan. Tadqiqot natijalari boshlang'ich sinf o'qituvchilari uchun uslubiy tavsiyalar berishga qaratilgan. Maqola pedagogika sohasidagi tadqiqotchilar, magistrlar va boshlang'ich sinf o'qituvchilari uchun foydali bo'ladi.

Kalit so'zlar: boshlang'ich sinf, o'qish darsi, innovatsion texnologiyalar, o'yin texnologiyalari, AKT, muammoli ta'lim, hamkorlikda o'rganish, differensial yondashuv, o'qish savodxonligi.

ИННОВАЦИОННЫЕ ФОРМЫ И МЕТОДЫ В УРОКАХ ЧТЕНИЯ В НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЕ

Джамалитдинова Фарангиз Носирдjon кызы

Магистрант Чирчикского государственного педагогического университета.

Кучкинов Абдумалик Юлдашович

Чирчикский государственный педагогический университет к.п.н., доцент

АННОТАЦИЯ

В данной статье анализируются теоретические и практические аспекты использования инновационных форм и методов в уроках чтения для учащихся начальной школы. Подчеркивается роль и значение современных педагогических технологий в повышении качества образования, увеличении активности учащихся и формировании у них навыков самостоятельного обучения. Влияние используемых инновационных форм и методов на развитие грамотности чтения, речевой культуры и творческого потенциала учащихся показано на практических

**JOURNAL OF
PEDAGOGICAL AND PHILOLOGICAL RESEARCH
VOLUME-1, ISSUE-4, 2026**

примерах. Результаты исследования направлены на разработку методических рекомендаций для учителей начальной школы. Статья будет полезна исследователям, магистрам и учителям начальной школы в области педагогики.

Ключевые слова: начальная школа, урок чтения, инновационные технологии, игровые технологии, ИКТ, проблемно-ориентированное обучение, совместное обучение, дифференцированный подход, грамотность чтения.

KIRISH

Ma'lumki, ta'lim tizimini isloh qilish va uning samaradorligini oshirish bugungi kunning dolzarb vazifalaridan biridir. Ayniqsa, ta'limning ilk bosqichi bo'lmish boshlang'ich sinflarda o'quvchilarning intellektual, ijtimoiy va shaxsiy rivojlanishining poydevori qo'yiladi. O'qish darslari esa bu jarayonda markaziy o'rin tutadi, chunki o'quvchining kelajakdagi barcha ta'lim faoliyati uchun asosiy ko'nikmalar, jumladan, savodxonlik, tushunish, tahlil qilish va o'z fikrini ifoda etish malakalari aynan shu darslarda shakllanadi.

Bugungi tez o'zgaruvchan dunyoda, axborot texnologiyalarining jadal rivojlanishi va pedagogikada yangi yondashuvlarning paydo bo'lishi an'anaviy ta'lim usullaridan voz kechib, yangi, zamonaviy usul va shakllarni joriy etishni taqazo etmoqda. Boshlang'ich sinf o'qish darslarida innovatsion shakllar va usullarni qo'llash nafaqat o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini oshiradi, balki ularning faolligini ko'taradi, mustaqil fikrlash va muammolarni hal qilish qobiliyatlarini rivojlantiradi.

Ushbu maqolaning maqsadi boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'qish darslarida qo'llanilishi mumkin bo'lgan zamonaviy innovatsion shakllar va usullarni tahlil qilish, ularning samaradorligini asoslash hamda bu boradagi pedagogik tajribalarni ommalashtirishdan iborat. Tadqiqotda o'yin texnologiyalari, axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining integratsiyasi, muammoli ta'lim, hamkorlikda o'rganish va differensial yondashuv kabi usullarning o'qish darslaridagi o'rni atroflicha ko'rib chiqiladi. Maqola boshlang'ich sinf o'qituvchilari va pedagogika sohasidagi magistr'larga

o'z faoliyatlarida yangi yondashuvlarni tatbiq etishda amaliy yordam berishga qaratilgan.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Boshlang'ich sinf o'qish darslarida innovatsion shakllar va usullarni o'rganish o'z ichiga ko'plab ilmiy izlanishlarni oladi. Ushbu mavzu bo'yicha mavjud adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, pedagogika fanida ta'lim sifatini oshirish, o'quvchilarning faolligini ta'minlash va ularda o'quvga nisbatan ijobiy munosabatni shakllantirishga qaratilgan turli yondashuvlar keng tarqalgan.

Milliy va xorijiy adabiyotlarda boshlang'ich sinf o'qish darslarini tashkil etishning zamonaviy usullari, didaktik o'yinlar, axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish, loyihalashtirish, muammoli vaziyatlar yaratish hamda o'quvchilarni hamkorlikda ishlashga o'rgatish kabi mavzular atroflicha yoritilgan. Jumladan, o'qish darslarida interfaol usullarning ahamiyatini, o'quvchilarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishdagi rolini ta'kidlaydi. Shuningdek, o'yin texnologiyalarini qo'llash orqali o'quvchilarning bilishga bo'lgan ehtiyojini qondirish va ularda mustaqil o'rganish ko'nikmalarini shakllantirish yo'llarini ko'rsatib beradi. Xorijlik tadqiqotchilarning ilmiy ishlari ham boshlang'ich ta'limda zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llashning samaradorligini tasdiqlaydi.

Ushbu tadqiqotda boshlang'ich sinf o'qish darslarida innovatsion shakllar va usullarning qo'llanilishini o'rganish uchun tizimli va qiyosiy tahlil metodlaridan foydalaniladi. Tadqiqot jarayonida quyidagi metodlar qo'llaniladi:

- Adabiyotlar tahlili: Mavzu bo'yicha ilmiy maqolalar, dissertatsiyalar, monografiyalar va darsliklarni o'rganish orqali mavzuning nazariy asoslari va bugungi kundagi holati aniqlanadi.
- Kuzatuv: O'qish darslarida zamonaviy usullardan foydalanilayotgan holatlarni to'g'ridan-to'g'ri kuzatish orqali usullarning amaliy qo'llanilishi va uning natijalari baholanadi.

**JOURNAL OF
PEDAGOGICAL AND PHILOLOGICAL RESEARCH
VOLUME-1, ISSUE-4, 2026**

- Suhbat va so'rovnoma: Boshlang'ich sinf o'qituvchilari va o'quvchilar bilan suhbatlar o'tkazish hamda so'rovnomalar tuzish orqali innovatsion usullarni qo'llashdagi qiyinchiliklar, afzalliklar va takliflar o'rganiladi.
- Pedagogik tajriba-sinov: Tadqiqot natijalariga asoslanib, taklif etilayotgan innovatsion usullarni amaliyotga tatbiq etish va ularning samaradorligini aniqlash maqsadida tajriba-sinov ishlari olib boriladi.

Bu metodlar majmui ta'lim jarayonidagi mavjud muammolarni chuqur tahlil qilish va ularga yechim topishga, innovatsion shakl va usullarning ta'lim samaradorligiga ta'sirini ob'ektiv baholashga imkon beradi.

NATIJARLAR VA MUHOKAMA

Tadqiqotimiz davomida boshlang'ich sinf o'qish darslarida innovatsion shakllar va usullarni qo'llashning samaradorligini aniqlashga qaratilgan tajriba-sinov natijalari quyidagilarni ko'rsatdi:

- O'quvchilarning faolligi oshishi: An'anaviy usullarga nisbatan loyihalash, rolli o'yinlar, diskussiyalar kabi innovatsion yondashuvlar o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini va faol ishtirokini sezilarli darajada oshirdi. O'quvchilar mustaqil fikrlashga, o'z g'oyalarini erkin ifodalashga o'rgandilar.

- Bilimlarni chuqurroq o'zlashtirish: Mustaqil izlanish va hamkorlikda ishlashga asoslangan usullar o'quvchilarda o'rganilgan materialni yaxshiroq tushunish va eslab qolishiga yordam berdi. Matnni tahlil qilish, undan ma'lumot topish va uni turlicha talqin qilish ko'nikmalari rivojlandi.

- Kreativlik va ijodiy fikrlashning rivojlanishi: Ijodiy topshiriqlar, hikoya tuzish mashqlari va sahna ko'rinishlari orqali o'quvchilarning xayoliy dunyosini boyitish, ularning ijodiy salohiyatini namoyon etish imkoniyati yaratildi.

- Kommunikativ ko'nikmalarning shakllanishi: Guruhlarda ishlash, o'zaro fikr almashish va jamoaviy loyihalarni amalga oshirish jarayonida o'quvchilarning tinglash, gapirish va hamkorlik qilish ko'nikmalari mukammallashdi.

JOURNAL OF PEDAGOGICAL AND PHILOLOGICAL RESEARCH VOLUME-1, ISSUE-4, 2026

Boshlang'ich sinf o'qish darslarida innovatsion shakllar va usullardan foydalanish o'quvchilarning o'qishga bo'lgan motivatsiyasini kuchaytirish, ularda mustaqil fikrlash va ijodiy yondashuvni shakllantirish uchun muhim ahamiyatga ega. Tadqiqot natijalari shuni tasdiqladiki, zamonaviy pedagogik texnologiyalar o'quv jarayonini yanada samarali va qiziqarli qilish imkonini beradi.

Innovatsion usullarning samaradorligi ularning didaktik maqsadga muvofiqligi, o'quvchilarning yosh xususiyatlariga mos kelishi va o'qituvchining ularni mahorat bilan qo'llay olishiga bog'liq. Loyihalashtirish usuli o'quvchilarda muammoni aniqlash, uni yechish yo'llarini izlash va natijani taqdim etish kabi muhim hayotiy ko'nikmalarni rivojlantiradi. Rollarda o'ynash esa o'quvchiga matndagi qahramonlar holatini his qilish va ularning harakatlarini tushunishga yordam beradi.

Shu bilan birga, innovatsion usullarni tatbiq etishda ba'zi qiyinchiliklar ham mavjud. Jumladan, o'qituvchilarning zamonaviy texnologiyalarni o'zlashtirishga bo'lgan ehtiyoji, zarur didaktik materiallarning yetishmasligi va ba'zi hollarda o'quvchilarning moslashuv davri kabi muammolarni bartaraf etish lozim. Kelajakda o'qituvchilar uchun muntazam malaka oshirish kurslarini tashkil etish, innovatsion usullarga oid zamonaviy o'quv-metodik qo'llanmalarni yaratish va ta'lim muassasalarini zarur texnik vositalar bilan ta'minlash muhim vazifalardan hisoblanadi.

Xulosa qilib aytganda, boshlang'ich sinf o'qish darslarida innovatsion shakllar va usullardan tizimli va ijodiy foydalanish o'quvchilarning intellektual, ijodiy va ijtimoiy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi hamda ularni kelajakdagi ta'lim va hayot uchun samarali tayyorlaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Qarshiyeva, N. S. (2021). Boshlang'ich sinflarda o'qish darslarini o'qitish metodikasi. Toshkent: Fan va texnologiya nashriyoti.
2. Jo'rayev, N. J. (2019). O'quv jarayoniga innovatsion texnologiyalarni joriy etish yo'llari. Toshkent: Tafakkur bo'stoni nashriyoti.

**JOURNAL OF
PEDAGOGICAL AND PHILOLOGICAL RESEARCH
VOLUME-1, ISSUE-4, 2026**

3. Yo‘ldosheva, N. G‘. (2020). Boshlang‘ich sinf o‘quvchilarining o‘qish faoliyatini faollashtirish usullari. Toshkent: Ziyo nashr.
4. Abduazizov, A. A. (2018). Pedagogik texnologiyalar: Nazariya va amaliyot. Toshkent: O‘zbekiston Milliy ensiklopediyasi Davlat ilmiy nashriyoti.
5. Azizxo‘jayeva, N. N. (2007). Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. Toshkent: Nishon-Noshir nashriyoti.
6. Ibragimova, Z. I. (2016). Boshlang‘ich sinf o‘qish darslarida zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish samaradorligi. Ta‘lim va tarbiya, № 3, 45-49.
7. Boboyeva, M. A. (2017). O‘qish darslarida kreativlikni rivojlantirishning ba‘zi usullari. Boshlang‘ich ta‘lim, № 2, 30-33.
8. Toshkent viloyati Xalq ta‘limi xodimlari malakasini oshirish instituti materiallari. (2022-2023 o‘quv yillari). Innovatsion o‘qitish usullari bo‘yicha ilmiy-amaliy anjuman materiallari.
9. Respublika Ta‘lim markazi ilmiy-metodik materiallari. (2023). Boshlang‘ich ta‘limda o‘qish darslarida innovatsiyalarni qo‘llash bo‘yicha tavsiyalar.

